

Věkové rozdíly v partnerství

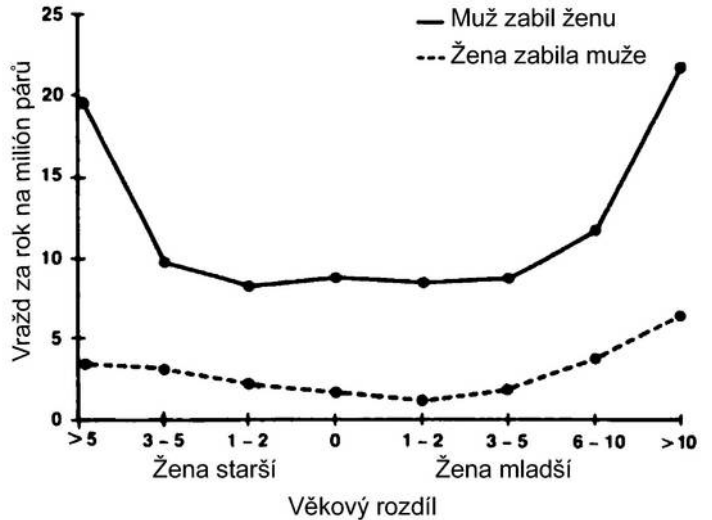
PhDr. Mgr. Jeroným Klimeš, Ph.D. 2023-08-01

Lidé po celé zeměkouli, ve všech kulturách mají sklon ke stejnému vzorci: Ženy dávají přednost mužům přibližně o tři až pět let starším. Protože je to univerzální jev, předpokládáme, že je geneticky zakódován a není to jen otázka kultury, ergo není možno ho změnit během několika století natož desetiletí.

Úspěšnost vztahu můžeme měřit nejrůznějšími způsoby. Mezi univerzální kritéria patří spokojenost, trvanlivost a počet dětí (evoluční fitness).

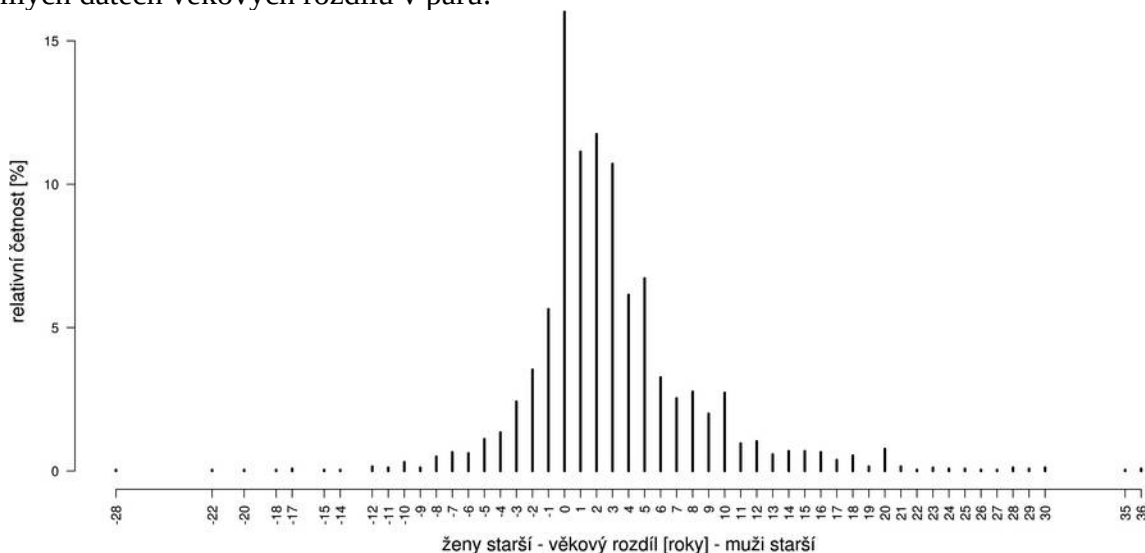
Nespokojenost ve vztahu

Nespokojenost ve vztahu odráží počty vražd mezi partnery, tzv. rodinné zabijačky.

Graf Martin Daly, Margo Wilson

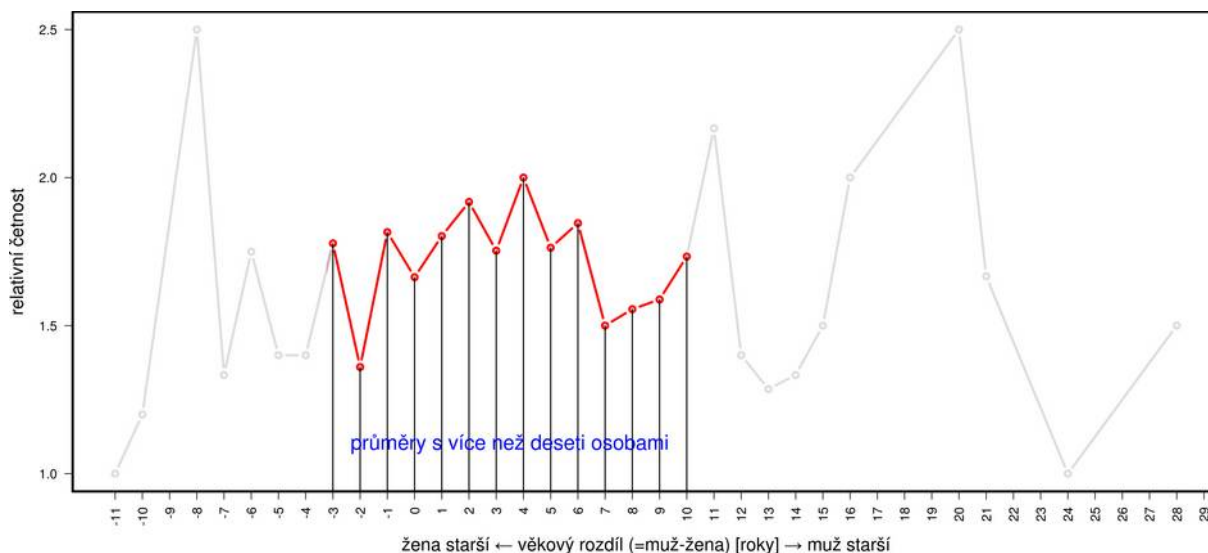
Počet vražd žen muži dramaticky narůstá, když je žena více než o pět let starší, popř. když je muž více než o deset let starší. Střed tohoto intervalu leží v oblasti, kdy je žena o 2-3 roky mladší. Vcelku stejný průběh vidíme na mých datech věkových rozdílů v páru:

Modus, čili nejčastější případ, je, že partneři jsou stejného věku. To je hodně dáno tím, že partnera hledáme mezi spolužáky. Jinak přirozená křivka má vrchol okolo ženy o dva roky mladší od muže.

Počet dětí

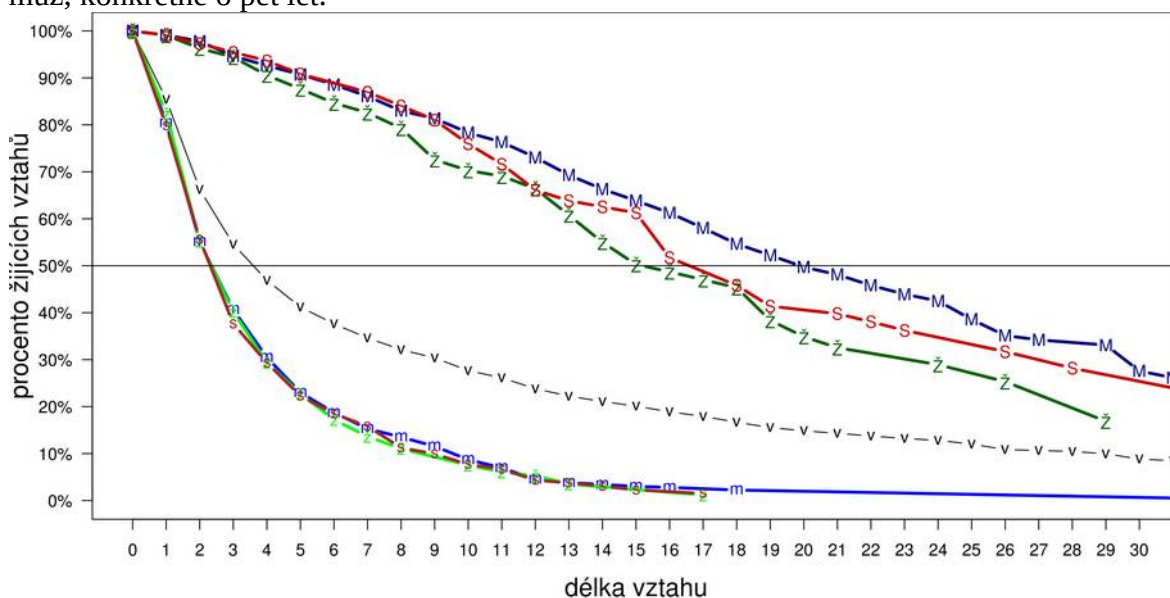
Ze stejného vzorku vychází, že největší počet dětí, tedy nejvíce evolučně úspěch, mají páry, kde muž je čtyři roky starší. Toto kritérium je ovšem nejdůležitější, protože to rozhoduje o tom, čí geny v populaci převládou. Jak praví evoluční poučka: Kdo se nerozmnoží, bude vyselektován. Míňeny jsou samozřejmě jeho geny.

Počet dětí v závislosti na věkovém rozdílu partnerů. Nejvíce dětí mají ženy o čtyři roky mladší od muže. Šedé údaje o větším věkovém rozdílu jsou nespolehlivé kvůli malému počtu zkoumaných párů.

Trvanlivost vztahu

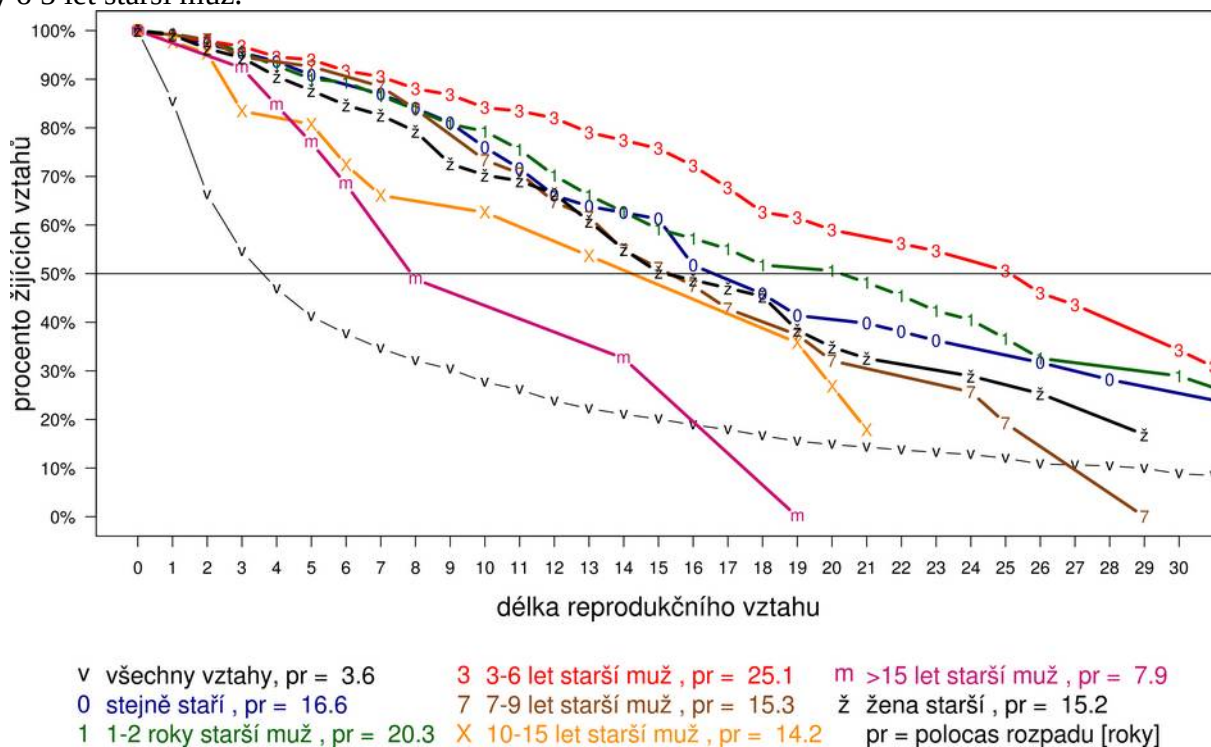
Kaplan-Meierovy křivky přežití vztahu ukazují, že o trochu větší životaschopnost mají vztahy, kde je starší muž, konkrétně o pět let.

v všechny vztahy, pr = 3.6
M muž starší reprodukční, pr = 19.9
Ž žena starší reprodukční, pr = 15.2
S stejně staří reprodukční, pr = 16.6
m muž starší nereprodukční, pr = 2.4
ž žena starší nereprodukční, pr = 2.3
s stejně staří nereprodukční, pr = 2.3
pr = polocas rozpadu [roky]

Graf a data JK

Detailnější pohled na stejná data ukazuje, že optimální rozdíl se u reprodukčních vztahů pohybuje okolo hodnoty o 5 let starší muž.

Evoluční normalita či přirozenost a kompenzování odchylek

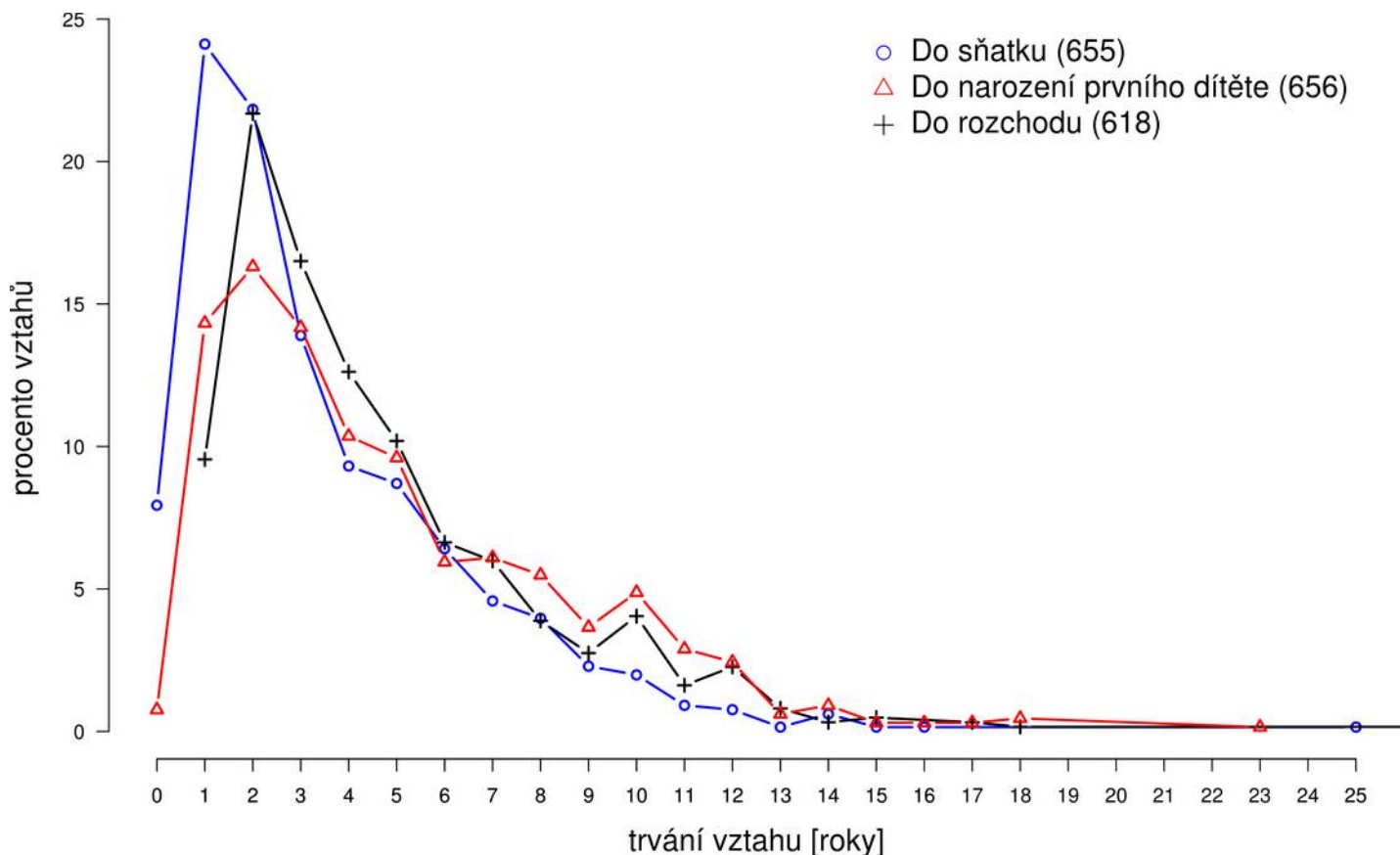
Všechny tyto a podobné grafy nám říkají, co je evoluční normalita. Kdo se jí drží, má jistou výhodu. Například na posledním grafu vidíme, že ve vztazích, kde je muž o pět let starší, tak v průměru mají o pět let delší trvání než vztahy, kde je muž jen o rok starší. Pět let trvání vztahu je dost, ale je dobré si uvědomit, že každé dítě prodlužuje trvání vztahu o deset let. Tedy páry, kde věkový rozdíl není optimální, to mohou vykompenzovat dalšími faktory, které zvyšují stabilitu vztahu. Tím je zejména ideální počet dětí, tzn. tři až čtyři. Svatba též přidává okolo pěti let trvání vztahu. A samozřejmě trvání a spokojenost ve vztahu citelně zvyšuje vztahová kázeň - ohleduplné chování se k partnerovi, sexuální věrnost, společné bydlení ap.

Zákonitě a nahodilé krize manželství

Covidové branné cvičení byla nepředvídatelná krize společnosti, která se podepsala na rozpadu mnoha párů. Byla to krize nahodilá, nepředvídatelná, na kterou není možno se připravit. Ale existují krize zákonitě, o kterých víme, že přijdou a se kterými můžeme počítat. Z nich nejdůležitější je stárnutí člověka. Vztahy mladších ročníků více kosí přechodem nereprodukčních vztahů, které přichází přibližně po 4 roce. Obrana proti němu je neodkládat ve zralém věku pořízení rodiny nad dva, maximálně tři roky vztahu. Chosení je časově omezený jev a zákonitě končí buď rozchodem nebo pořízením rodiny s poločasem rozpadu přibližně dva roky, jak vidíme na následujícím grafu - chosení čili vztahů nereprodukčních vztahů prakticky končí do deseti let, zbývají jen zanedbatelná procenta. Tedy konec chosení je dobře předvídatelná krize vztahu a je ryzí nerozum ve zralém věku odkládat pořízení rodiny za třetí rok vztahu, ve kterém jsou jinak partneri šťastní.

Děti vztahy neopravují, ale konzervují

Tedy pokud je vztah kvalitní je nerozum odkládat děti, stejně jako šetřit na jejich počtu. Nemít děti je pro vztah většinou rozsudkem smrti, jak i ukazuje následující graf. Naopak pokud vztah je od začátku nekvalitní, je nerozum jej zakonzervovat dětmi, protože jak říká zkušenost: Život s psychopatem je těžký, ale rozvod s ním je skutečné, nefalšované peklo. Nebo jak říkají Ostraváci: Je lépe se dobře oběsit, než špatně oženit.

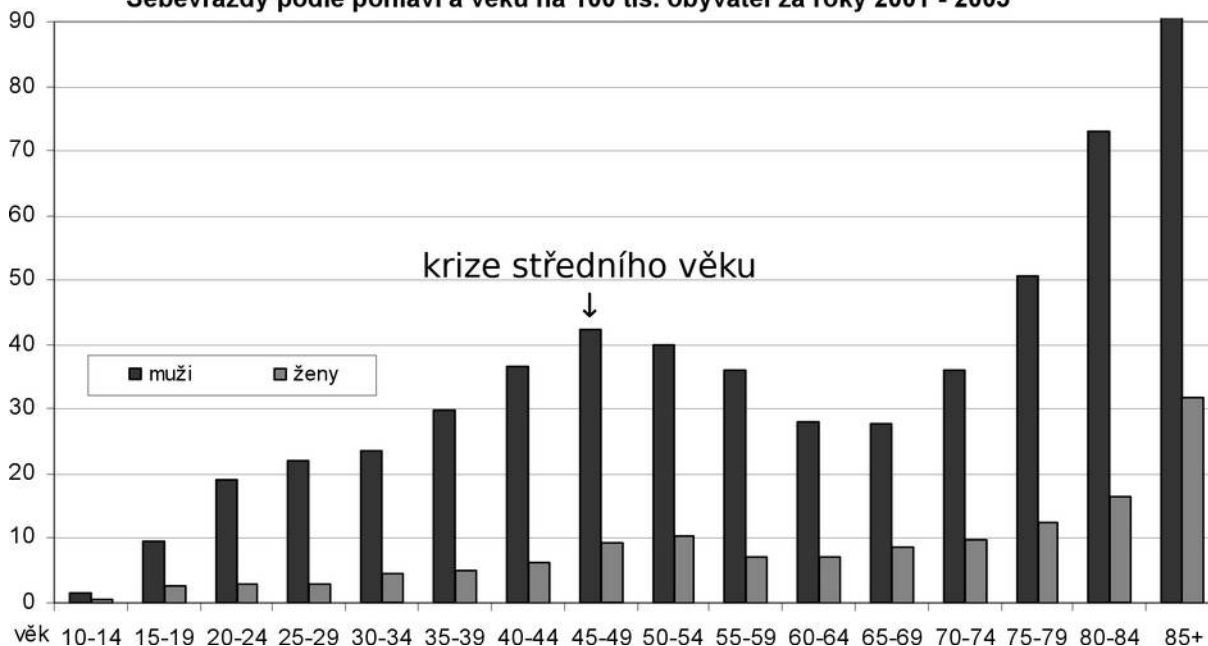

Když chození po deseti letech končí rozvodem, není to známka toho, že by to byl jakkoli horší vztah než vztah, kde chození končí sňatkem či narozením dítěte. Vztahy bez dětí končí do deseti let, protože jsou přechozené, zestárlý a jako každý (meta)organismus i umírají. Naprostá většina rozchodů u nereprodukčních vztahů delších než deset je zcela zbytečných. Lidi, kteří se k sobě nehodí se rozpadají do roku až dvou, viz začátek vztahu.

Krise středního věku - poslední zákonitá krize vztahu

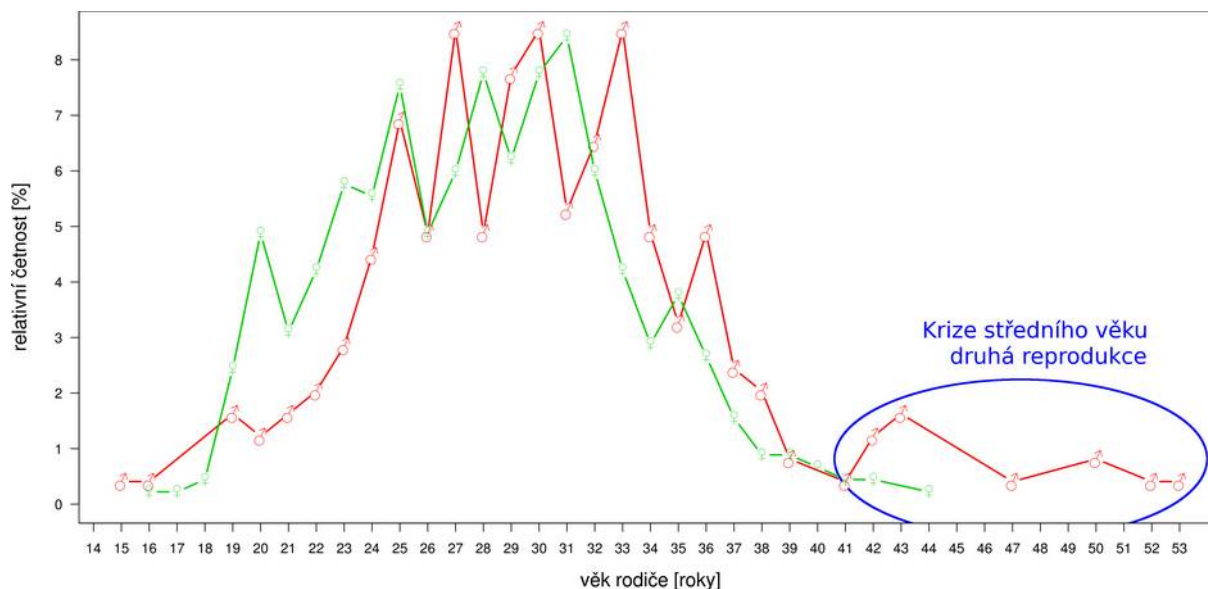
Poslední zákonitá krize vztahu je krize středního věku, která má největší dopad na muže. To je reakce na předjímané stárnutí a na nelichotivou životní bilanci po polovině života. Projevuje se mimo jiné zvýšenou sebevraždností okolo věku 45 let a vrcholem životní nespokojenosti v tomto věku.

Sebevraždy podle pohlaví a věku na 100 tis. obyvatel za roky 2001 - 2005

Data a graf ČSÚ

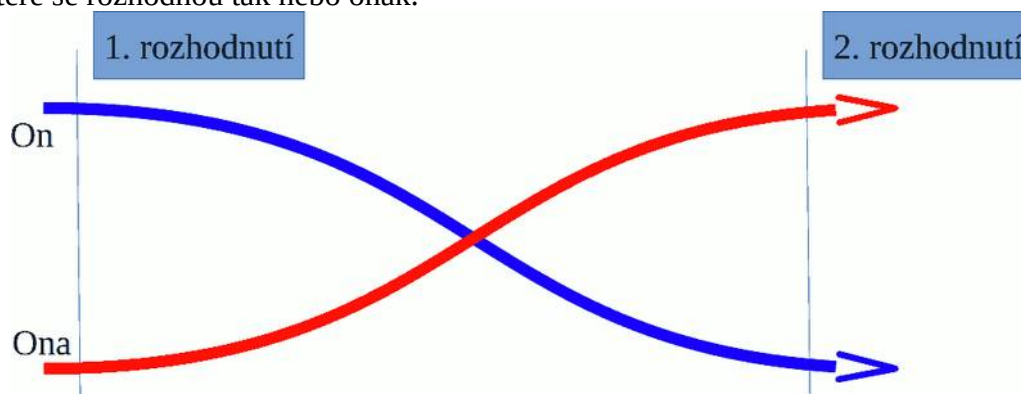
Jednou z řady nefunkčních obranných reakcí mužů na tuto životní nespokojenost, je pořízení si nové rodiny. Přibližně 5 % dětí je z této druhé reprodukce, tedy přibližně jedno dítě ve třídě. To vidíme na následujícím grafu, kde je vyneseno věk rodiče při narození dítěte.

Graf a data JK

Druhá reprodukce je velmi výhodná pro geny, ale už mnohem méně výhodná pro jejich nositele. Muži sice mají další dítě, ale berou si ženy o dvacet i více let mladší. Tyto ženy zjistí okolo padesáti, že z jejich obdivovaného manažera se stává geront a uvědomují si, že ony se nechtěly stát pečovatelnými impotentů, ale naopak chtěly být manželkami úspěšných mužů. Toto zklamání se zákonitě projeví rozvody: "Pane doktore, jemu stačí sedět v Řecku na pláži a koukat se do vln. Ale já jsem si svá nejlepší léta představovala jinak."

Pokud je muž výrazně starší než žena, musí proběhnout dvě "svatby", dvě rozhodnutí ženy: A) Vezmu si úžasného, výkonného, úspěšného a obdivovaného muže. Jak říkám metaforou: "Popelka si bere potentáta." Za dvacet let ale přijde druhé rozhodnutí: B) Zůstanu s tímto starým, nepoužitelným, protivným a panovačným dědkem? Opět metaforou: "Bude královna pečovat o impotentu?" Protože je to rozhodnutí, najdeme dvě skupiny žen, které se rozhodnou tak nebo onak.

Pokud je mezi mužem a ženou přibližně generační rozdíl, tzn. cca 20 let, pak relativně mladá žena si bere úspěšného muže v nejlepších letech - Popelka se rozhoduje, zda si vezme potentáta. To je první rozhodnutí, ale se stárnutím za přibližně dalších 20 let přichází prozření a s ním druhé rozhodnutí:

Ona: "Představte si, pane doktore, že on do kopce slézá z kola a tlačí ho!"

JK: No, dyť mu je pomalu 70 let.

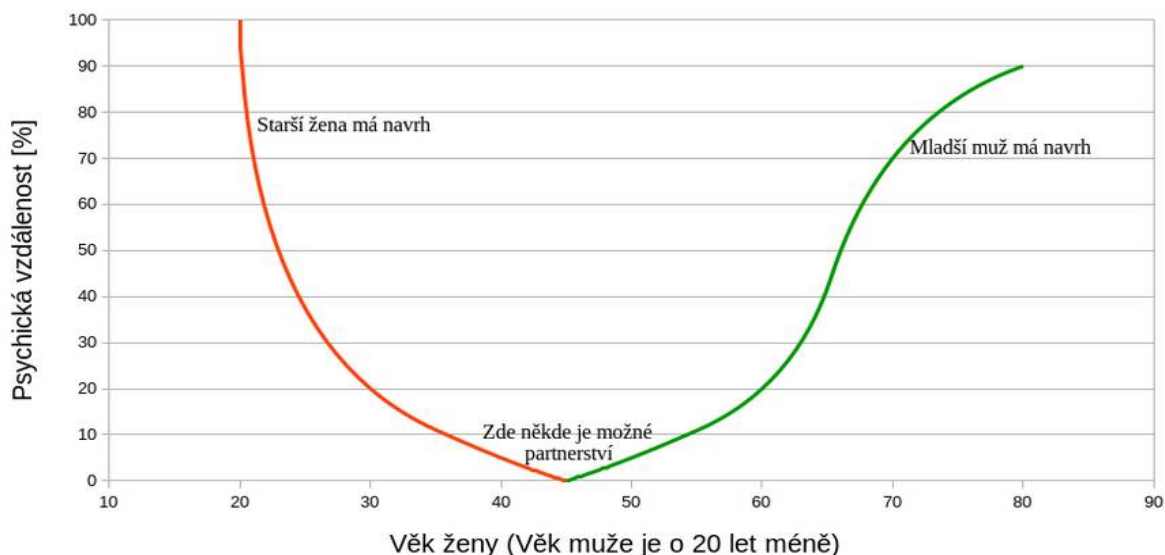
Ona: Nojo, ale on to byl vždy takový sportovec...

S potentáta se stává impotent, Popelka mezi tím rozvila do královny a stojí před rozhodnutím: "Mám chuť ho doprovázet do hrobu?" Někdy s dovětkem "po tom všem, co mi udělal?" Velká část žen někdy z egoistických, jindy ze zcela pochopitelných důvodů si řekne, že nechce.

Pokud padesátiletá žena se rozvede s 80letým mužem, nemá to na jeho reprodukci žádný vliv, ergo nepodepisuje se to na jeho evoluční fitness - geny se rozmnožily, utrpení starce je jim ukradené. Do genů je zapsáno jen to, že pro mužské geny je velmi výhodná druhá reprodukce. Zapamatujme si, že ne pro jejich nositele.

Proměna mentální vzdálenosti mezi partnery s věkem

Ve stáří totiž dramaticky narůstá mentální vzdálenost mezi partnery. Ta je ještě větší v případech, když je žena starší než muž. Ukažme si to na generačním mentálním rozdílu mezi mužem a o 20 let starší ženou.

Když se dítě narodí, tak je mezi nimi maximální možná psychická vzdálenost - novorozenec versus dospělá žena (100 % na grafu). Partnerství je vyloučené. Za dvacet let ale je už mezi nimi malá vzdálenost - už dospělý muž (20 let) a dospělá žena (40 let). Partnerství už začíná být teoreticky možné. Přibližně v 35 letech muže je ženě 55 a jsou si mentálně víceméně rovni a partnerství může bez problémů existovat. Zde se říkají ty nesmyslné věty, že věk je jenom číslo. Pak muž jde nahoru a vidí, jak jeho stará partnerka odchází. Když je mužovi 50 let a je na vrcholu své kariéry, vedle něho jeho žena je už dávno důchodkyně a jejich světy se dramaticky rozcházejí. Stará žena mužovi při každém pohledu připomíná, co ho čeká - konec kariéry, dědkovatění, smrt. Proto právě krize středního věku ukončí naprostou většinu vztahů, kde je žena starší než muž. Dál by to šlo takto: mužovi je 60 a ještě podá solidní výkon na kole, zvláště když trénuje, ale vedle něho je vetchá 80letá stařenka se strejdou Alzheimerem. Partnerství už není možné. Zde už se též neříkají věty, že věk je jen číslo.

Narkotizační věty

Lidé většinou vstupují do vztahů pod diktátem zamilovanosti. Co bude za 20 let, si nedokážou představit, a tak si říkají zklidňovací, narkotizační věty: "Věk je jen číslo. Lásky hory přenáší. Všechno jde, když se chce. Nemoc je otázka rozhodnutí. Když nemůžeš, tak přidej. Co tě nezabije, to tě posílí." Tyto povzbuzující věty mají dodat motivaci, ale jejich problémem je, že to nejsou pravdivé věty: Vždy přijde věk, který už není jen číslo. Každý vztah má omezenou pevnost. Mnoho věcí nejde, ať chceme sebevíc. Když skutečně nemůžeme, tak nepřidáme. Co nás nezabije, nás často zmrzačí či zraní.

Naopak tyto věty dokáží naprosto člověka zdeptat, když jdou věci špatně. Například věta: "Nemoc je otázka rozhodnutí," zní krásně, kdy se člověk uzdravuje. Když ale umírá na rakovinu prsu matka od rodiny, tak tato věta jí doslova říká: "Jsi nezodpovědná matka, která mohla svou nemoc ovlivnit svým rozhodnutím, kdyby chtěla. Nezodpovědně tu po sobě necháváš nezaopatřené sirotky - umíráš, protože se nechceš uzdravit."

Proto je lepší se narkotizačním větám vyhybat používat pravdivé věty, například lékařské heslo: "Především neškodím." "Snažím se, abych po sobě zanechal svět v lepším stavu, než jaký jsem našel."

Optimální evoluční konstanty

Podobnými měřeními, jako se používají u věkového rozdílu partnerů, můžeme odpovědět na běžné otázky:

Optimální věkový rozdíl partnerů

muž o 3-5 let starší

František Ringo Čech s úsměvem ...
Otázka: jak se cítíte jako čerstvý sedmdesátník ?

"Říká se, že člověk je tak starý jak se cítí, což je ale pěkná kravina! Můžete se cítit sebelíp, ale už hůř vidíte, hůř slyšíte, ztrácíte trošku stabilitu, přestáváte si pamatovat ...

Takže se klidně můžete cítit na šestnáct, ale je Vám to hovno platný!"

Optimální počet dětí	3-4 (evoluční norma ve starověku, středověku i většinu novověku)
Optimální délka chození před pořízením rodiny	1-3 roky, hlavně nepřetahovat chození přes 5 let - hrozí přechození.
Optimální věkový rozestup mezi dalšími dětmi u prvorodičky do 30 let	4 roky
Optimální začátek reprodukce	od 20 do 27 let - do pěti let od dokončení školy, Po 30. roce je pozdě.
Svatba ano či ne?	Ano. Neznáme ukazatel kvality vztahu, který by svatba zhoršovala, včetně vyššího věku dožití či naději na přežití při rakovině.

Evoluční minulost a historické cykly

Evoluční minulost člověka je determinant dnešního partnerského chování, který je v rámci několika málo generací neměnný. Proto extravagantní experimenty jsou sice vždy průvodním jevem excesivního blahobytu, nicméně v rámci měřítka evoluční historie jsou to vždy jen přechodné historické epizody, které předchází zhroucení dané blahobytné společnosti. Blahobyt totiž začíná, když daná societa přestane trpět hladem.

Tedy jakmile se začaly v Římě zadarmo rozdávat mouka a olej a k tomu neomezeně zábavné akce, tak tímto životním stylem "chléb a hry" se začal odpočet přibližně 300 let do zhroucení dané civilizace. Stejná situace nastala i dnes po Sametové revoluci a s touto logikou je třeba nahlížet na dnešní hokus-pokusy na dětech a na rodinách. Například střídavá výchova je dnes nejmasovější psychické týrání dětí, které je navíc státem plošně podporované. To není jen moderní jev, ale je to příznak naprosté dekadence dnešní společnosti, která zcela neurotizuje ty, kteří ji mají v příští generaci zachovat a pokud možno ještě rozvinout. Stejně sebedestruktivní je úhrnná plodnost 1,3 dítěte na ženu, rozvodovost okolo 50 % manželství, vlastně postupné odmítnutí institutu manželství jako takového, nárůst dětské sebevražednosti a sebepoškozování, obecně pokles frustrační tolerance.

Jinými slovy - mírné odchylky od evoluční normy jsou možné a tolerovatelné, ale moderní společnost ve velkém procentu začíná vybočovat z toho, co je schopna uregulovat. Například odchod do postele můžeme díky žárovce posunout o hodinu až o dvě oproti minulým generacím. Posunout jej o šest hodin a víc je zhůvěřilost, za kterou se platí ohromným nárůstem depresí. Díky antikoncepci můžeme posunout narození prvního dítěte z 17 let ženy na 27 let, ale ryzí nerozum je hledat na seznamkách mezi secondhandy a recykláty otce svého budoucího dítěte v 42 letech. Nebyl by problém, kdyby lidé strávili hodinu denně hraním her, ale dětí na ZŠ tráví na digitálních zařízeních v průměru okolo 5 hodin denně - to je víc než polovina pracovní doby. Plošné excesy nejsou dlouhodobě udržitelné a samy o sobě jsou příznakem zákonitého nadcházejícího zhroucení společnosti.

Tento jev je součástí vcelku známých historických cyklů, které trvají vždy několik století a my jsme měli to štěstí, že jsme žili na nejpríjemnějším vrcholu jedné z nich. Zhroucení systému ale zažijí možná už naše děti, ale vcelku jistě už naši vnuci či pravnuci. Jak říkal Jiří Werich byly doby různé a hrůzné. Střídání dob od velmi různých až po velmi hrůzné si můžeme uvědomit na dějinách 20. století, které má ještě naše generace v paměti - byly to periody od 3 let do 20 let.

Technika se zlepšila - vztahy se zhoršily

Vše, co se týká techniky a průmyslu, se za posledních padesát let neuvěřitelně zlepšilo - auta, telefony, počítače, zemědělské stroje, automatizace výroby atd. Naopak dramatické zhoršení nastalo v oblasti, kde jde o mezilidské vztahy, včetně partnerství a rodičovství, tzn. úpadek školství, soudnictví, hroucení sociální práce, náhradní rodinné péče, úpadek lékařské péče, mizení náboženství, krize rodin - rozvodovost, nárůst agrese v bitvách o děti, neustále rostoucí spotřeba alkoholu atd. (viz následující vtip) Prostě lidská psychika v blahobytu se jeví velmi nestabilní a s tím jdou ruku v ruce nefunkční experimenty (polyamorie, střídavá výchova ap.). Pokud je toho přespříliš, tak nějaké nárazové krizové období podobné covidovému brannému cvičení způsobí zhroucení celé dané society. V Římě to byly nájezdy barbarů, které by Římané tři sta let před tím hravě odrazili.

V oblasti rodiny a partnerství bylo vše, co bylo jen trochu funkční, vyzkoušeno za posledních 3000 let, co máme písemné památky. Pokud se objeví nové experimenty v této oblasti, je třeba být mimořádně opatrný, neboť s biologickou daností člověka si nemůžeme dělat, co nás napadne. Zákonitosti vztahů si svou tvrdostí a neoblomností nijak nezadají s gravitací. Kdyby střídavá výchova byla trochu možná, tak bychom ji tu měli od dob Římanů stejně jako se z těch dob zachovala adopce či profesionální pěstounská péče. Polyamorie je nefunkční výstřelek - něco podobného se zkoušelo už dávno v chrámech boha Baala na Blízkém východě či v řeckém Korintu, ale vždy to narazilo na potřebu neuvěřitelně velké investice do výchovy dětí u lidského druhu, která vyžaduje kooperující pár a spíše filozofii obětování se než bezuzdného užívání.

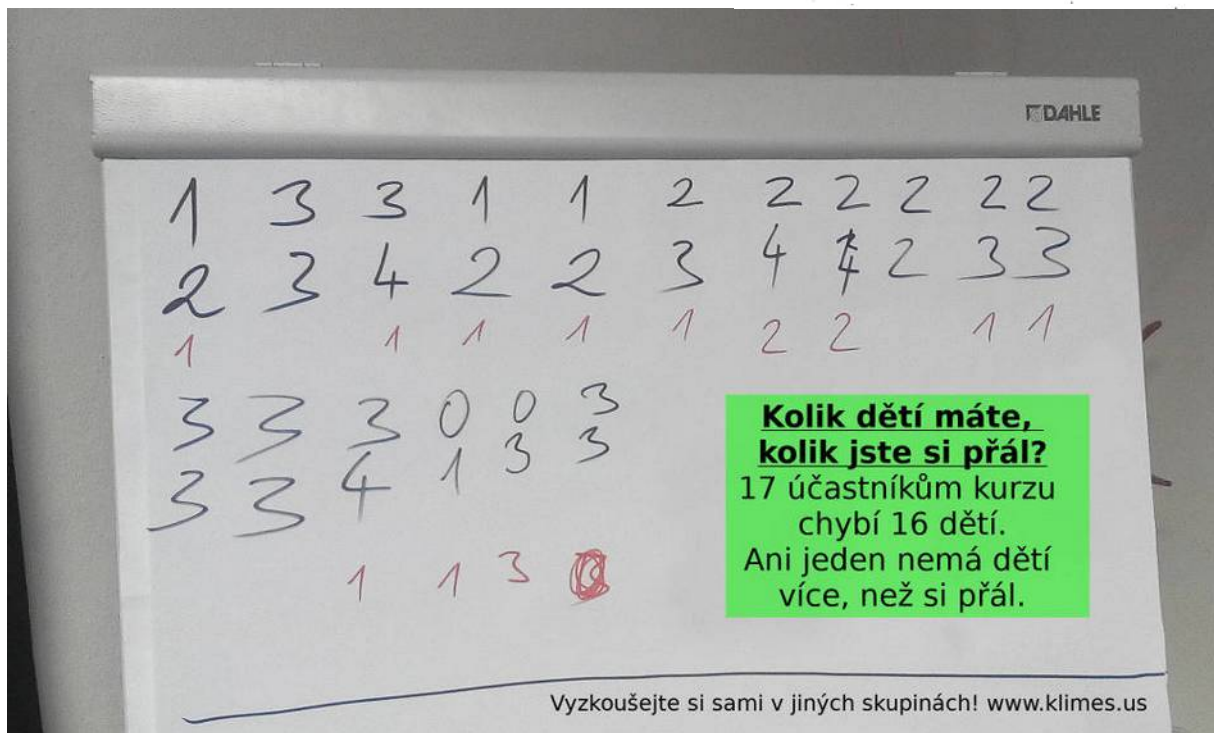
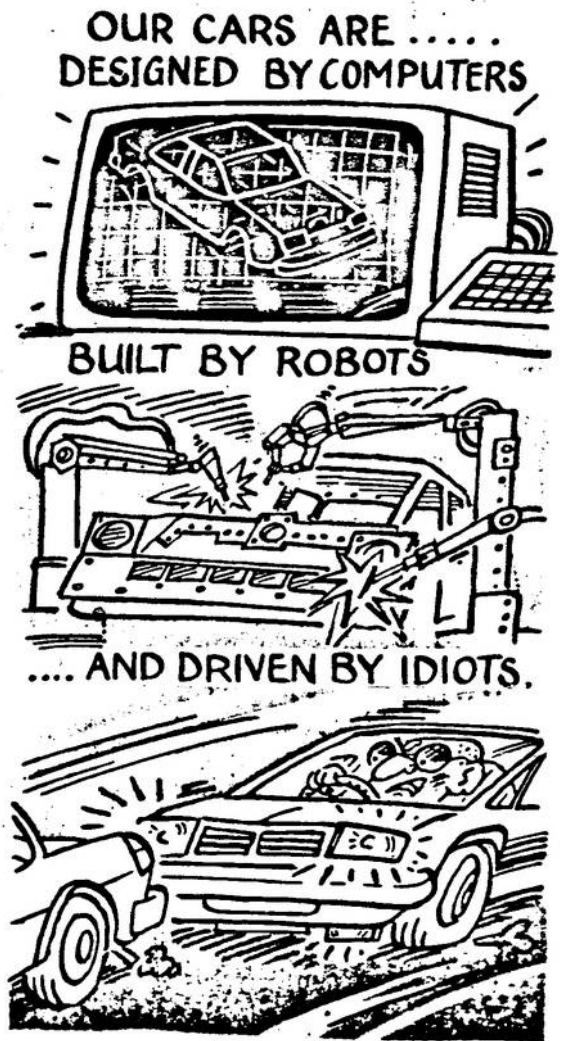
Skutečně novými vynálezy moderní doby, který starověký Řím neznal, jsou:

- **mobilní telefony** - naprostá většina nevěr je realizována a odhalována přes ně,

- obecně **digitální zařízení** se negativně podepisují na kvalitě partnerského soužití především nadužíváním porna a počítačových her,

- **antikoncepce** a životní styl singles, který umožňuje.

Bohužel výsledky tzv. plánovaného rodičovství, které měla právě antikoncepce umožnit, jsou tristní. Lidé po padesátce si stěžují, že mají v průměru o jedno dítě méně než si přáli mít (rozdíl odpovědí na dvě otázky: Kolik dětí máte? Kolik dětí jsem si přál mít?)

Jinými slovy systematicky se nadhodnocují obavy z pořízení dalšího dítěte. Právě díky tomuto zkreslení (bias) je slovo "plánovaná reprodukce" jen zbožným přáním. Reprodukce je hluboce podhodnocená, jak ukazují čísla úhrnné plodnosti v blahobytných zemích.

Shrnutí

Věkový rozdíl mezi partnery je jeden z mnoha slabších faktorů ovlivňující stabilitu a trvanlivost vztahu.

Vztahy, kde je muž starší, jsou o pět let trvanlivější než vztahy, kde je starší žena. Mnohem silnějším faktorem, přesněji nejsilnějším faktorem je počet dětí, které jsou ve vztahu. Proto ne-optimální věkový rozdíl mezi partnery se dá kompenzovat zvýšenou vztahovou kázní a jinými opatřeními zvyšujícími stabilitu vztahu.

Hlavním nebezpečím pro vztahy je ale celkový rámec moderní společnosti, která jako každá blahobytná societa v minulosti vede k velké psychické nestabilitě rodin i jednotlivců. Proto dnes udržet si stabilní vztah do konce života a dobře vychovat děti je vcelku nadlidský výkon, který vyžaduje i notnou dávku štěstí. Život v blahobytu můžeme totiž připodobnit jízdě autem za silného náledí. I když je člověk dobrým řidičem, tak za náledí často nedojede.

Literatura

O těchto tématech jsem porůznu psal i v jiných článcích a knihách:

1. Klimeš Jeroným. Křesťanství, vztahy a sex: na útěku od sebe k tobě a od tebe k sobě. První vydání. Praha: Novela bohémica, 2016. 270 stran. ISBN 978-80-87683-57-6.
 2. Klimeš Jeroným: Přechod, předávání dítěte a exklusivita vztahů. in Kolektiv autorů: Provázení rodiny jako dlouhodobý proces. Sborník příspěvků k provázení náhradních rodin. Rozum a cit. Říčany 2012 (bez ISBN) online:
http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/predavani_deti_a_exklusivita_vztahu.htm
 3. Klimeš Jeroným: Partneři a rozchody. Portál, Praha, 2005, ISBN 978-80-262-0575-3, 240s
 4. Klimeš Jeroným: Skryté myšlenky podváděného partnera. Psychologie Dnes, 9/2008; online:
<http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/nevera.pdf>, popř. <http://nevera.klimes.us>
 5. Klimeš Jeroným (2021). Rodina a její evoluční minulost.
http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/rodina_evolute/
 6. Klimeš Jeroným (2021). Rodina a její evoluční minulost. Prostor revue 115, ISSN 0862-7045
<https://revueprostor.cz/115-rodina>, online:
http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/rodina_evolute/
 7. Klimeš Jeroným (2012). Krize partnerských vztahů v grafech. on-line:
http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/faze_vztahu.htm
 8. Klimeš Jeroným: Teorie a praxe přechozených vztahů. Online: <http://prechozenvztahy.klimes.us>
 9. Klimeš Jeroným: Krize středního věku. Online:
http://klimes.mysteria.cz/clanky/teologie/hlavsa_krize_stredniho_veku.htm,
http://klimes.mysteria.cz/clanky/teologie/zaremba_krize_stredniho_veku_2015-08-24.htm
- Není-li řečeno jinak data a grafy jsou z mého výzkumu, viz kniha Křesťanství, vztahy a sex [1].

